

Kognitivizam

Uvod (o kognitivizmu)

Jedna od prvih kritika [biheviorističkom pristupu učenja](#), upućena početkom 20.-tog stoljeća, dolazi od strane [gestaltista](#) i odnosi se usmjerenost biheviorista isključivo na vidljivo ponašanje. Upravo je [gestaltistički](#) pogled na učenje utjecao na **nove pristupe**, šire od biheviorizma, koji su postavili **temeljne principe** onoga što danas nazivamo **kognitivnim teorijama učenja**. Tako je 1960-ih biheviorizam, do tad dominantna [paradigma učenja](#), polako zamijenjen kognitivizmom.

[Kognitivni pristup učenju](#), za razliku od biheviorističkog,

- učenje vidi kao **aktivno** usvajanje novog znanja i razvoj adekvatnih **mentalnih** konstrukcija,
- **učenika** (osobu koja uči) postavlja kao **lokus kontrole**, a ne kao pasivnog sudionika u procesu učenja,
- pokušava otvoriti "crnu kutiju" uma, **objasniti** kompleksne **kognitivne procese** i njegovu strukturu,
- učenju se okreće u vidu **uvida, obrade informacija, pamćenja i percepcije**,
- naglašava ulogu **postojećeg znanja** i iskustva u ishodima učenja, te
- učenika vidi kao **obrađivača i organizatora informacija**.

Ljudsko pamćenje

Ako se ulazi u analizu kognitivne strukture, tada je nužno u obzir uzeti i svojstva ljudskog pamćenja. **Pamćenje** je često definirano kao "*sposobnost organizma da pohrani, zadrži i dozove informacije i iskustva*"¹. S obzirom da ima ključnu ulogu u stjecanju i zadržavanju znanja, objektom je mnogih istraživanja i esencijalni je dio brojnih kognitivističkih teorija učenja.

- [Kratka povijest istraživanja ljudskog pamćenja](#)
- [Ljudsko radno pamćenje](#)

Teorije učenja:

- [Gestalt psihologija - Max Wertheimer \(1880 - 1943\)](#)
- [Teorija asimilacije - David Ausubel \(1918 - 2008\)](#)
- [Socio-kognitivna teorija učenja - Albert Bandura \(1925 - \)](#)
- [Uvjeti učenja - Robert Gagné \(1916 - 2002\)](#)
- [Teorija shema - Richard Anderson \(1934 - \)](#)
- [Teorija scenarija - Roger Schank](#)
- [Teorija dvojnog kodiranja - Allan Pavio \(1925 - \)](#)
- [Teorija kognitivnog opterećenja \(CLT\) - John Sweller](#)
- [Kognitivna teorija multimedijalnog učenja \(CTML\) - Richard Mayer](#)

Teorije i modeli instruktionalnog dizajna **** (Instructional design theories and learning models) ****:

- [Stožac iskustva - Edgar Dale \(1900 – 1985\)](#)
- [Teorija elaboracije - Charles Reigeluth](#)
- [Konceptualno mapiranje - Joseph Novak](#)
- [Komponentni dizajn **** \(Component Display Theory\) **** - Dave Merrill](#)
- [Strukturalna teorija učenja - Joseph Scandura](#)
- [Principi i efekti CLT-a i CTML-a - \(razni istraživači\)](#)

Kritike

Od početka njegovog brzog razvoja tijekom 1960.-ih kognitivizmu su upućene brojne kritike, osporavajući pretpostavku da se **mentalni procesi mogu usporediti sa modelom obrade informacija**. Neki autori, poput Johna Searlea ili Rogera Penrosea tvrde da obrada podatka, s obzirom na urođena ograničenja, nikad ne može postići kompleksnost i mogućnosti ljudskih mentalnih funkcija, te da stoga ne može biti uspješna u njihovom opisivanju. Tipični primjeru su:

- **Gödelovi teoremi nepotpunosti** koji tvrde da *“će unutar svake grane matematike uvijek postojati neke propozicije koje ne mogu biti dokazane točnima ili pogrešnima putem pravila i aksioma... unutar te grane matematike. Svaku razumnu tvrdnju o brojevima je moguće dokazati izlaskom izvan sistema, kako bi se došlo do novih pravila i aksioma, ali ovim činom samo stvaramo veći sistem sa vlastitim nedokazivim tvrdnjama.”*²⁾. Pojednostavljeno, računala, s obzirom da su određena ograničenim setom aksioma, nikad neće biti sposobna za kogniciju poput ljudske. Pristup obrade informacija, stoga ima ograničenu primjenu u razumijevanju ljudske kognicije. [Kurt Gödel](#) svoja dva teorema nedovršenosti predstavlja, 1931.
- **Turingov problem zaustavljanja** koji tvrdi da je za dani opis programa nemoguće odlučiti zaustavlja li se program ili se nastavlja izvršavati u nedogled za bilo koji ulaz. Ovaj je teorem, koji [Alan Turing](#) dokazuje 1936, pokazuje kako neke stvari po svojoj prirodi nisu računljive.

Tijekom 1970-ih, [humanizam](#) se kroz **holistički pristup**, vjeru u snagu pojedinca i pogled na **učenje putem ispunjenja njegovih potencijala**, razvija kao oponent oboje bihevizmu i kognitivizam.

Literatura

[Ashworth, Frank et al. : Learning Theories and Higher Education. Level 3, Issue 2, June 2004.](#)

[Cognitivism at Learning Theories.](#) Pribavljeno 21. veljače, 2011.

[Dabbagh, N. The Instructional Design Knowledge Base. George Mason University, Instructional Technology Program.](#) Pribavljeno 8. ožujka, 2011.

Dodatna literatura

Leidmair, Karl. *After Cognitivism: A Reassessment of Cognitive Science and Philosophy*. Springer, 2009.

Descombes, Vincent. *The mind's provisions: a critique of cognitivism*, 2001.

1)

Wikipedia: Pamćenje. Pribavljeno 21. ožujka, 2011.

2)

Jones, Judy, and William Wilson. *An incomplete education*. Ballantine Books, 1987.

From:

<https://learning-theories.org/> - **Learning Theories**

Permanent link:

https://learning-theories.org/doku.php?id=hr:learning_paradigms:cognitivism&rev=1386519174

Last update: **2023/06/19 15:49**

